

'WAT IK U ZEG, ZEG IK ALLEN: WAAKT.' (Markus 13:37)

door Jurjen Beumer

In mijn vorige woonplaats hadden we een 'comité waakzaamheid', vanuit de kerken deden we er ook aan mee. Ik moest er aan denken omdat in het evangelie van vanochtend het woord waakzaam zo centraal staat. Weest waakzaam, waak, hou je ogen open, wees alert, kijk heel goed om je heen wat er precies gebeurt. Deze woorden en zinnen dreunen door hoofdstuk 13 van het Markus-evangelie.

Met dat comité probeerden we als burgers in onze regio in de gaten te houden waar dingen volgens ons scheef liepen. Waar bijvoorbeeld plaatselijke bestuurders hun eigen gang gingen, handig om de gemeenteraad heen probeerden te manoevreren. En wat we ook deden was kijken of toch niet ergens in een achteraf zaaltje die gevaarlijke lui van Glimmerveen en Janmaat een bijeenkomst hielden.

Het idee achter zo'n comité waakzaamheid was o.a. dat ook Hitler in 1933 in Duitsland 'democratisch' aan de macht was gekomen, dus moet je waakzaam en alert zijn, want heel geniepig en op kousevoeten kan een samenleving afzakken in de richting van een dictatuur, waar wij als gewone mensen totaal niets meer te zeggen hebben en slechts gewillige en willozen marionetten zijn. Zo'n comité zou ook nu weer nodig zijn.

Ons hoofdstuk over het waakzaam-zijn is een zeer bijzonder hoofdstuk. Bijzonder in tweeërlei opzicht, namelijk wat betreft de stijl en inhoud, en wat betreft de plaats waar het staat in het evangelie. Een paar dingen daarover.

Allereerst de plaats van ons hoofdstuk. Hoofdstuk 13 is een plaats die de overgang markeert naar de lijdensverhalen; hierna volgt de evangelist (en wij met hem) Jezus op de weg naar zijn dood.

Jezus keert de tempel en Jeruzalem de rug toe (zo begint het hoofdstuk), dwz hij keert zich af van de religieuze machthebbers en de politieke machthebbers (de tempel en Jeruzalem), hij heeft genoeg met ze gebakkeleid, ze zijn niet bereid een milimeter van gedachten te veranderen. Bij het verlaten van Jeruzalem, op de Olijfberg, waar je zo mooi de stad kunt zien liggen spreekt Jezus dan zijn zogenaande 'rede over de laatste dingen', een rede dus met twee brandpunten, de religie (de tempel) en de politiek (de stad). Die tempel van jullie? Er zal geen steen op de ander gelaten worden (vs 2). En de wereldgeschiedenis? Het is één grote janboel, het loopt finaal uit de hand, oorlogen, aardbevingen, volk tegen volk, miljoenen mensen op drift.

'Dat is het begin der weeën (vs 8).

Een heel evangelie lang al heeft Jezus in woord en daad laten zien wat belangrijk is in het leven en wat niet, wat de relatie tussen God en mens inhoud en kracht geeft, wat de waakzaamheid van zijn volgelingen moet zijn. Maar het lijkt wel aan dovemansoren gezegd. Tot en met zijn directe leerlingen aan toe, terwijl ze zo dichtbij hem waren is hun al die tijd de clou van zijn boodschap ontgaan. Terwijl Jezus geprobeerd heeft hen de ogen te openen voor het onzichtbare, voor liefde en waarheid, zeggen zijn discipelen: 'Meester, zie welke stenen en welke gebouwen!' als zij naar het tempelcomplex in Jeruzalen kijken (vs 1).

Zo zitten wij mensen blijkbaar in elkaar, we zijn heel gauw onder de indruk van het grote, het mooie, het sterke: de koers van de dollar en de gulden, de sterren van film en televisie, de helden in de grote sport-arena's (de nieuwe kathedralen van onze tijd). Het is deze wereld van de buitenkant die zo'n geweldige invloed uitoefent op ons innerlijk leven, vaak zonder dat we er erg in hebben. En zo wordt onze waakzaamheid gedooft.

Dan worden we weg getrokken van de dingen waar het ten diepste om gaat in ons leven. Als onze waakzaamheid geblust en gedoofd wordt dan kunnen we ook niet bij ons eigen hoogstpersoonlijke binnenkant komen. Als onze antennes zo naar buiten gericht staan dan missen we de waakzaamheid die nodig is om stil naar jezelf te luisteren, dan wordt onze binnenkant verwaarloosd. Onze binnenkant waar een stille stem in ons spreekt van liefde, warmte en nabijheid. Het is de stille en verborgen stem van God zelf die ons zegt dat al die buitenkant er niet toe doet, maar dat we zoals we zijn, geliefd en bemind zijn.

Die felle rede van Jezus, die gaat over de laatste dingen, is niet een dreigement aan ons, zo wordt het vaak uitgelegd; zo van, als jullie niet goed oppassen dan word je gestraft met het laatste oordeel of zoiets; nee, met dit genre literatuur dat we ook tegenkomen bij Ezechiël en bij Daniël in het OT (in de Hebreeuwse bijbel) en vooral in het laatste bijbelboek de Openbaring, wordt veelmeer gezegd dat deze laatste dingen nú al gebeuren. In 'goede' godsdienst gaat het nooit om dreigen, maar veelmeer om wijzen en aanwijzen, om duiden en attenderen op, om een zeer bepaalde blikrichting, om de stand van je hart en je ziel.

In dit genre teksten wordt de hele menselijke geschiedenis als het ware op de spits gedreven, naar een climax gestuwd. Je zou kunnen zeggen, alle vette krantenkoppen worden bij elkaar gezet, alle rampen die mensen treffen en die we elkaar aan doen op een rijtje. Kijk maar goed, zegt de profetische tekst, ziet toe (32). Zó zit jullie wereld in elkaar, dát is jullie werkelijkheid, dát is het gevolg van groter, sterker en mooier! Het is een lijdensgeschiedenis, kijk maar naar de gang van Jezus zelf in de hoofdstukken die hierna komen.

Is het dat dan? Moeten we het dan daar mee doen? Is alles donker en dor zoals in dit herfstige jaargetijde? Is alles dan dood wat de klok slaat? Is de bijbel zo'n zwartgallig boek? Is godsdienst dan zo bloedserieus, wordt er niet meer gelachen, gehoopt?

Of is het terecht dat we aan het eind van het kerkelijk jaar deze teksten lezen? Nog twee weken en dan breekt de advent, de verwachting uit de klokketijd die ons doldraait. De bijbel en de hele christelijke traditie durven te spreken over een nieuwe geboorte in de wereldnacht van onze tijd.

Want als wij vastlopen in onze donkere vragen en ons duister gemoed neemt onze tekst een wending. Er wordt gesproken over '**een dag, eens**' of '**dat uur, eens**'. Er wordt gesproken van een vijgeboom die uitbot en waaraan we kunnen zien dat de zomer de koude winter aflost. Eens, ooit ... 'maar van die dag of dat uur weet niemand'.

Sla niet aan het voorspellen of raden, ga niet speculeren over geheimzinnige leringen op grond van deze apocalyptische teksten, maar wees realistisch. Zie, dat de wereld er inderdaad aan toe is zoals ze is, en dat jijzelf inderdaad bent zoals als je bent, maar ... weiger te aanvaarden dat dat alles is. Sta open voor een nieuwe geboorte, in jezelf en deze wereld. Blader door de bladzijden van het evangelie en je stuit op een kruis dat met pasen een levensboom blijkt. Blader door de bladzijden van je eigen leven en spuur erin naar de zomer, naar de kleine knoppen die op uitbarsten staan.

En precies dat lieve mensen is waken, is waakzaam zijn. In het gestage ritme van de tijd, het uur U (God zelf) ontdekken, persoonlijk en maatschappelijk. Dwars door de vaak opwindende buitenkant van glitter en glamour heen de binnenkant zoeken, daar waar de Eeuwige zijn tent in jou heeft opgeslagen.

'Waken is zóó zijn, als of er iets is, dat er nog niet is; of liever: alsof er iemand is, die er nog niet is.' (Berkelbach, p,227). Zoals in onze gelijkenis. De heer des huizes die in het buitenland is en aan de achterblijvers opdraagt de zaak te beheren en 'de deurwachter opdroeg te waken'. U en ik zijn

deurwachters, ons werk bij Stem in de Stad is deurwachter-werk, de kerk is een deurwachter, een soort comité waakzaamheid. Wij onderzoeken samen of de deur van de tijd ergens al openstaat naar heil en gerechtigheid, we doorzoeken onszelf of we waken of slapen, of we duffe meelopers zijn of kritische navolgers van Jezus Christus.

'En Jezus kwam en vond hen slapende, en hij zei tot Petrus: Simon, slaap je, was je niet bij machte één uur te waken?' (14:36)

We mogen van geluk spreken dat er Eén is die permanent waakt, die de tijd van onze geschiedenis en de levenstijd van uw en mijn dagen niet laat vastlopen in de 'gruwel der verwoesting' maar laat uitmonden in de nieuwe geboorte van Bethlehem. Over twee weken begint het al, de advent. Doet u mee aan Gods comité van waakzaamheid? Wilt u deurwachter zijn?

Oecumenische viering in de 'Moeder van de Verlosser' d.d. 16-11-1997